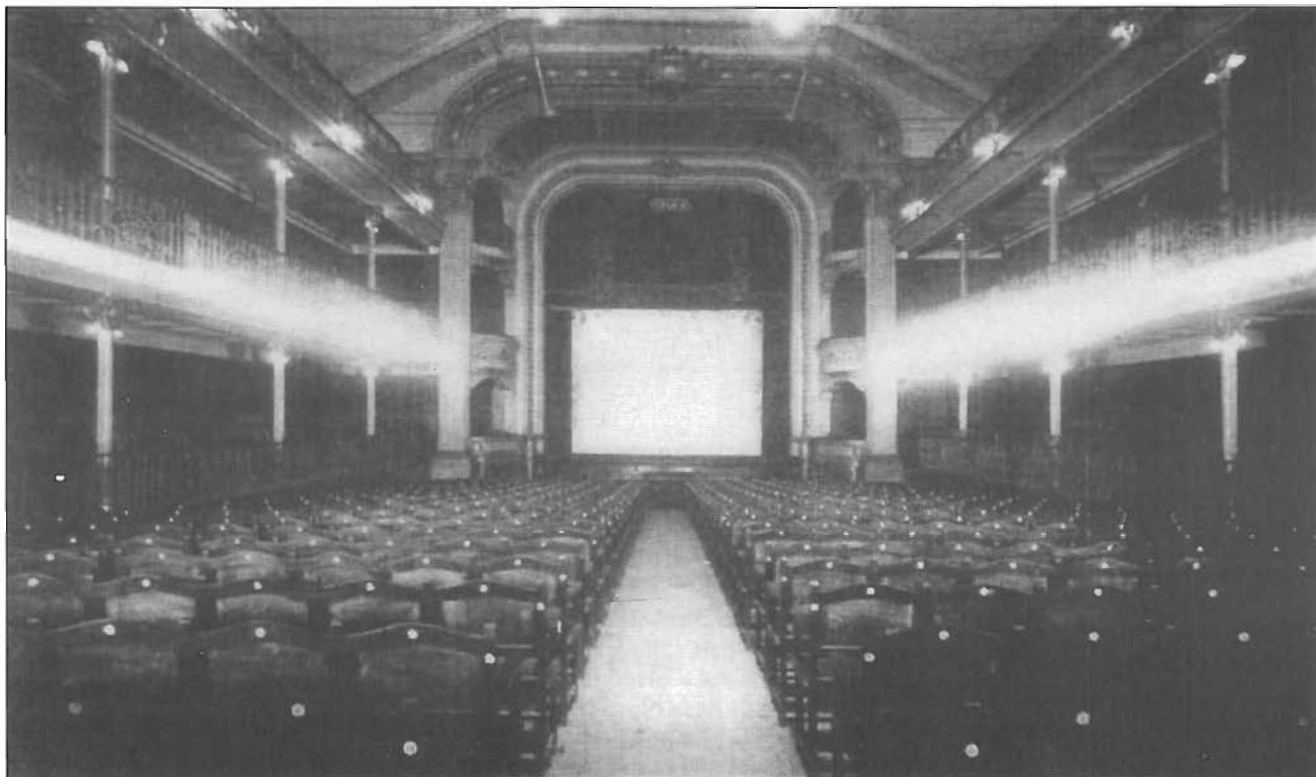

Els cinemes del Poblenou

L'Aliança Vella, una de les sales de cinema més antigues del barri.

La nostra evocació del que eren els cines del barri s'inicia bàsicament a partir de la dècada dels anys quaranta. Això no vol pas dir que no n'hi haguessin abans, ni de bon tros, però és des de quan arrenquen les memòries del cronista.

No obstant això, comptem amb la valuosa aportació, sobretot de dades anteriors a l'any 1939, del gran estudiós del cinema J. Munsó Cabús, el qual ens ha donat dades que no sabem i ens n'ha confirmat d'altres, sobretot dels anys d'inauguració dels locals, que no teníem del tot concretes. I ho ha fet generosament abans

que surti al públic el seu llibre sobre els cinemes de la ciutat i que nosaltres encara desconeixem en redactar aquest estudi.¹

L'any 1940 hi havia al nucli central del barri els cines Aliança (1923-1963), Catalunya (1926-1969), Ideal (1917-1984) i Triunfo (1914-1982). Uns anys més tard, s'hi va afegir el California (1947-1968). Parcialment, també se'n feia al Casino i, en un punt més allunyat del centre, hi havia el Provencals (1933-1966). La característica més peculiar dels cines del Poblenou és que anaven per lliure dels de la resta de la ciutat.

Els cinemes d'estrena

A Barcelona hi havia els cines d'estrena: Astoria, Alcázar, Coliseum, Fémina, Fantasio, Capitol, Metropol, Kursaal, etc., i, més tard, Windsor, Montecarlo, Cristina, etc., en què cada sala era l'única de projectar la pel·lícula, excepte el Capitol i el Metropol² als quals es va afegir, al cap d'un temps, el Bosque, al mateix temps que sorgien altres binomis i, fins i tot, algun tercet: Astoria-Cristina, Coliseum-Aristos, Fantasio-París, Alexandra-Atlanta o el Montecarlo-Niza-Aristos, on es va eternitzar en cartell una pel·lícula

programada en principi per a un parell de setmanes: *El último cuplé*.

Els cinemes de barri

La norma és que, després de finalitzar l'explotació del film en el local o locals d'estrena, passava un cert temps abans que no es projectés en els cines de barri. I com que en aquestes sales el programa era doble, la quasi totalitat dels cines de la ciutat es dividien en dos grans blocs que projectaven les mateixes pel·lícules. També hi havia unes sales més modestes que programaven aquest mateix bloc de pel·lícules la setmana següent.

Ja ben entrada la dècada dels quaranta, i fins i tot fregant els cinquanta, va sorgir una nova modalitat iniciada pel cine Catalunya, però no el nostre, sinó el de la plaça del mateix nom i que, fa ben poc, ha estat tancat per ser enderrocat. El sistema era el de «reestreno preferente y exclusivo», que feia de pont entre els cines d'estrena i els de barri i projectava les pel·lícules objecte del «reestreno», en programa doble, al cap de poc temps de retirar-se de la cartellera del local d'estrena i bastant abans de fer-ho als cines de repertori. A aquesta modalitat, s'hi van apuntar diversos locals: Vergara, Palacio del Cinema, Pelayo, etcètera.

Els cinemes del Poblenou

Totes aquestes normes eren, però, ja ho hem dit, totalment ignorades per les empreses que regien els destins dels cines del barri on, un cop retirades del local d'estrena, et podies trobar que la pel·lícula en qüestió te la fessin al barri la setmana següent o, al contrari, que la passessin més tard que ningú o que, fins i tot, que no l'arribessin a projectar.

Totes les sales que feien programa doble seguien una norma bàsica: s'iniciaven les sessions a partir de les 3 o 2/4 de 4 amb la pel·lícula considerada «bona». Tot seguit, la de complement. Altre cop, la de projecció preferent i, per acabar, ja en la

sessió de nit, el programa complet. Així, normalment es projectava tres vegades la pel·lícula principal i dues la complementària.

Aquest sistema era seguit per tots els cinemes, i només es modificava si la llargada d'una de les pel·lícules ho aconsellava. Tal manera de fer encara és en vigor avui en dia en un cinema de repertori, el Maldà.

Després d'aquest preàmbul, repassarem una a una les característiques de cada sala del barri.

L'Aliança

El cine Aliança estava situat al xamfrà de la Rambla amb Doctor Trueta (dit en aquell temps Wad-

La pel·lícula *Altas variedades* va ser rodada al Casino l'Aliança, que durant uns anys fou sala de projecció.

Ras). El local era el de la desapareguda Societat L'Aliança, la famosa Aliança del no menys famós cuplet, que la gent coneixia com L'Aliança Vella, per diferenciar-la de la nova societat Casino de L'Aliança, creada el 1929.

El local era espaiós, amb platea, llotges i dos pisos. Encara que les buta-

L'Aliança, igual que el seu més directe rival el Triunfo, en principi projectava dos programes diferents per setmana: els dilluns, dimarts i dimecres, dues pel·lícules, que lògicament eren considerades més fluïxes que les programades de dijous a diumenge. Al cap de pocs anys, cap a mitjan dècada dels quaranta, va desaparèixer

públic, ja sigui perquè l'entrada era més barata o perquè la gent, en treballar moltes hores al dia, aprofitava el diumenge per anar al cine matí i tarda.

L'espaiosa façana de L'Aliança permetia que quedessin ben anunciades les pel·lícules que s'hi projectaven, ja que a part de diverses vitrines on

L'anomenada "època blava" es deixà sentir de manera especial al cinema, amb el bombardeig constant de propaganda del règim.

ques eren de fusta i no eren excessivament còmodes, la gent aguantava sense queixar-se gens ni mica les dues pel·lícules, els anuncis, els tràilers de la setmana entrant i... els obligats NO-DO i retrat de Franco, dels quals ja parlarem en un altre apartat.

aquesta modalitat i el programa passà a ser únic per a tota la setmana.

A més, aquest bloc de pel·lícules tenia una altra particularitat: els diumenges al matí, des de les 10 fins pels volts de la 1, es feia l'anomenada *sessió matinal*, amb gran afluència de

s'exhibien les fotos fixes que anunciaven les pel·lícules en projecció, i que la gent coneixia com els *cuadros*, i el fet que era una mica com un costum anar a veure els dilluns les pel·lícules que es farien la setmana entrant, L'Aliança disposava d'uns

grans espais per exposar-hi el que ara en diríem *posters*, de grans i enormes proporcions. Aquests cartells, de lona, moltes vegades venien directament de les grans productores americanes tipus Metro, Fox, Paramount, Universal, etc., i, lògicament, amb el títol original recobert amb uns rètols i lletres d'impremta amb la traducció al castellà, que, moltes vegades, no tenia res a veure amb el d'origen.

Com que aleshores la immensa majoria de gent del barri treballava els dissabtes, per més que alguns fessin el que es coneixia com a *setmana anglesa*, que volia dir fer festa la tarda del sisè dia de la setmana i que representava entrar a les 6 del matí i ple-

gar a les 2 de la tarda, es va notar que, a causa del fet que la gent havia de matinar més del compte, els divendres hi havia una disminució de l'entrada d'espectadors. L'empresa de L'Aliança va tenir la gran pensada d'implantar les sessions «Fémina» per a aquest dia, on les dones només pagaven la meitat. Així, si en aquell temps l'entrada era d'una pesseta o d'una amb cinquanta cèntims, les dones només havien de pagar dos o tres rals. La iniciativa va tenir una gran acollida i algunes setmanes, segons quin programa es fes, era una temeritat entrar al cine aquell dia. Famílies senceres, que s'emportaven entrepans (no gaires, ja que el pa

anava racionat i d'estraperlo³ es pagava a preu d'or) de moniatos o de qualsevol altra menja, i una ampolla d'aigua o, els més afortunats, de gasosa, es passaven tota la tarda nit a L'Aliança.⁴

Dues anècdotes més a propòsit d'aquesta sala. El dia de Nadal de l'any 1943 es projectava la pel·lícula espanyola de Benito Perojo *Goyescas*, inspirada en quadres i en la vida de Goya, amb música de Falla i interpretada per l'aleshores popularíssima actriu i cantant Imperio Argentina, que feia el doble paper de la duquesa d'Alba i el d'una gitana⁵ S'hi sumaven dos actors: el consagrat Rafael Rivelles i el quasi debutant i després

Façana del "Cine Teatro Catalaño".

gran triomfador Armando Calvo. Doncs bé, durant el transcurs de la projecció, hi sortia una fogata i, a algun graciós del galliner (nom popular amb què es coneixia la part del segon pis) que devia anar més begut del compte, no se li va ocórrer altra cosa que cridar: «¡Fuego, fuego!»

L'esverament fou total. Tota la gent del cine, que era ple de gom a gom, es va posar dreta. El cronista, present a la sala, en pot donar fe. La gent, presa de pànic, va arribar a tirar a terra una porta clausurada i segellada que feia molts anys que era tancada. Anys enrere, quan el local pertanyia a la Societat L'Aliança, aquesta porta era la que donava pas al cafè de l'entitat, mes en desaparèixer es va arrendar el local a l'empresa cinematogràfica i, independentment, el local del cafè a uns altres llogaters que no tenien res a veure amb el cine. Per tant, tancava tota comunicació entre un local i l'altre. L'ensurt fou total. Un cop restablerta la calma, es tornà a la normalitat, encara que al cronista li sembla recordar que ja se'l van endur cap a casa i no va arribar a veure l'acabament de la pel·lícula.

Una altra anècdota. Ja hem dit que els dilluns posaven els «cuadros» que anunciaven les pel·lícules que es projectarien la setmana vinent. Aquestes vitrines més petites eren a la dreta de l'entrada del cine. A l'esquerra, hi havia les de les pel·lícules que feien aquell dia. Doncs bé, un dilluns el cronista va veure anunciada com a pel·lícula de complement *Las vacaciones de monsieur Hulot* de Jacques Tati. Va pensar: «Si vull veure-la, hauré de venir el dilluns, perquè el dimarts ja

no la faran.» Tal dit, tal fet, no es va equivocar gens ni mica. El dilluns no va poder anar-hi i el dimarts ja en projectaven una altra, perquè els espectadors del dilluns l'havien xiulat i atracallat fins a uns extrems increïbles⁶ L'Aliança va tancar el 1963, després de quaranta anys exactes de ser sala de cine.

Casino l'Aliança

La seva història com a cine és ben curta i no gens agraïda. Durant uns anys la sala va estar arrendada a l'empresa que portava els cines Aliança i Ideal, que era la mateixa que regentava els cines d'estrena Capitol (per malnom «can Pistoles») i Metropol. Només es feia cine els diumenges a la tarda nit, però la projecció tenia fama de ser fosca i el sonor molt dolent. La seva durada va ser molt curta ja que la gent preferia veure el mateix programa, encara que no fos amb tanta comoditat, a L'Aliança Vella.

Hi va haver una projecció molt sonada del Casino, de la qual es va parlar durant molt temps al barri.

Sembla que, amb motiu d'un acte «patriòtic», es va organitzar per als factòtums de la camisa blava (uniforme de la Falange) la projecció del film hispanoitalià d'Augusto Genina, i amb Fosco Giachetti d'actor principal, *Sin novedad en el Alcázar*, que lloava els fets de l'alcàsser de Toledo durant la guerra de 1936-39, sota el comandament del general Moscardó, i en els quals l'esmentat general no es va voler rendir encara que això costés la vida a un dels seus fills.⁷ Doncs bé, en aquest temps l'esmentat militar era el capità general de la IV

Región Militar, o sia, de Catalunya. La projecció es va organitzar amb molta parafernàlia, però alguna cosa degué fallar. Pel que es va poder veure després, no tots els espectadors, ni de bon tros, eren «adictos al Régimen». Segons conten (aquí el cronista no hi era present), en un moment de la pel·lícula, quan ja havien bombardejat l'alcàsser per tot arreu, i tal com dirien els castellans «no queda títere con cabeza», per fer no sé què, van treure una escala nova de trinca, lluent, maca, i a un espontani no se li va ocórrer altra cosa que preguntar de viva veu: «l aquesta escala, on la tenien, en conserva o què?» La riota va ser general, o quasi general, i les protestes indignades també. Es van encendre els llums, es va intentar trobar el culpable, però aquest es va fer fonedís, i la projecció va seguir sense cap més incident.

El No-Do i el retrat de Franco

A partir de l'entrada dels «nacionals», es va obligar que en tots els cines es projectés la imatge d'un retrat de Franco, mentre el públic s'havia d'alçar i, amb el braç dret estirat endavant, havia de cantar el «Cara al sol», l'himne de la Falange. Els cines de barri no se'n van poder escapar pas i pobre del qui ho intentés, ja que, a part dels policies de paísà que vigilaven els possibles reticents, sempre hi havia algun abnegat o abnegada, membre de la Falange local, que t'obligava a complir «como buen patriota». Algun factòtum actual del barri encara en podria donar més detalls.

No cal dir que eren molts els que cercaven les mil i una excuses per

evitar-se aquest forçat homenatge al «Caudillo»: se n'anaven als serveis, sortien abans d'acabar-se la pel·lícula, quan ja es preveu el desenllaç, o arribaven a la sala quan ja havia començat, cosa no gens fàcil de preveure. Els més reacis van passar-se uns anys sense entrar al cine per estalviar-se tal visió, ja que de vegades ho feien a mitja projecció.

Una altra de les obligacions a la qual estaven sotmeses les sales era la de projectar el No-Do.

El No-Do era un invent de l'aparell de propaganda del «Movimiento», nom que el poble considerava del tot incongruent ja que era la cosa més immobiliària del món. Seguim. Des de sempre, totes les grans productores de qualsevol país editaven els seus noticiaris o recull de notícies locals, nacionals o mundials. Eren famosos els de la Fox, els Movietone, els francesos de la Pathè, els Ufa alemanys, etc. Una disposició del

Règim va ordenar que l'únic noticiari que es podia projectar era el No-Do (*Noticiarios y Documentales*). Se'n feien dos de diferents cada setmana, el A i el B. A més, també en treien un altre amb el nom d'*Imágenes*, amb temes més monogràfics.

El No-Do A i B, més *Imágenes*, s'estrenaven en cines especialitzats del centre de Barcelona, com l'encara existent Savoy, el Publi (aleshores sala única), l'Avenida de la Luz (creiem del tot innecessari precisar on era) i el Atlántico, al costat del Sepu. Tots aquests cines, de sessió contínua, tenien la particularitat de projectar des de mig matí fins a mitjanit.

En aquestes sales, i en algunes altres, no en totes les d'estrena, és on es podien veure els reportatges més o menys d'actualitat: les contínues inauguracions de pantans per part de Franco, encara que algun graciós digués que sempre era el mateix pantà amb la fotografia agafada des

d'un altre angle, explicades, invariablement, per l'inefable Matías Prats, el de les «corridas de toros» i tota mena de fets «nacionales». De les notícies estrangeres, en principi, només es veien les victòries dels alemanys, després algunes retirades d'aquest exèrcit, sempre per raons estratègiques (?), per anar a poc a poc variant fins a cantar les grans virtuts dels aliats que van culminar amb la visita del general Eisenhower a Madrid.

Val a dir que la gran estrella del No-Do, Franco, va ser reemplaçada, durant els anys seixanta, per l'omnipresent Fraga Iribarne, ministre d'Información y Turismo, que et trobaves al No-Do tant si parlava d'inauguracions, de futbol, de toros o de bombes atòmiques perdudes a Palomares.

Anem, però, al que realment ens interessa del No-Do i la seva relació amb els cines del Poblenou. Com que, pel que es veu, el cel·luloide era en aquell temps un bé escàs, se'n feien poques còpies. Així és que, després de l'estrena en les sales especialitzades, passaven als locals d'estrena, d'aquí als de reestrena, i d'aquí als de barris amb més categoria (o que pagaven més per la còpia) que el nostre. Així doncs, quan arribaven als cines poblenovins, tot el que pogués assemblar-se a l'actualitat era pura coincidència. Podies veure reportatges de carrers il·luminats, magatzems o desfilades de Reis de les festes nadalenques en plena quaresma, campionats d'esquí tornant de la platja o contemplar el final de la lliga de futbol de la temporada anterior a mig campionat següent.

I això no és res comparat amb el que

Interior de l'antic cinema Ideal.

passava als pobles petits on el retard encara era més considerable. Aquí el cronista també en pot donar fe per l'experiència, repetidament viscuda, en un poble de la comarca de l'Anoia, on els No-Do es projectaven amb el no gens menyspreable retard de vuit a deu mesos.

California

La inauguració d'aquesta sala el 4 d'octubre de 1947 va ser un autèntic boom al barri.

Era al número 53 (avui 73) de la Rambla, als locals ara ocupats per la casa de joguines California, que n'ha heretat el nom.

En aquell mateix lloc hi havia tingut la seu social el Centre Moral. Més tard, durant els anys 1930-31, s'hi va instal·lar un cine que tenia de nom oficial Rivoli i de malnom can Pixum. Com que el qualificatiu és prou explícit, no cal entrar en més detalls. D'aquí li ve la seva curta vida, ja que molta gent es negava a entrar-hi.

Acabada la guerra, s'hi van muntar uns menjadors populars d'Auxilio Social, entitat benèfica de la Falange, que anunciaven de FET y de las JONS.⁸ Un cop clausurats els esmentats menjadors, per més que la misèria i la gana no s'haguessin pas acabat, i després de romandre un cert temps tancat, es va reformar de dalt a baix i es va inaugurar el nou cine.

Com que era l'any 1947 i els aliats havien guanyat la guerra mundial dos anys abans, ja no eren tan dolents, sobretot els americans, i es va permetre que es digués California, nom que, amb tota seguretat, uns anys abans no s'hagués tolerat. I en aquest punt no hem d'oblidar que, un

El cinema Ideal va ser convertit en estudi de grabació audiovisual en deixar de ser exhibidora.

cop acabada la Guerra Civil (1936-39), es va obligar al cinema Maryland de la plaça Urquinaona (actual sala X) a canviar de nom i es va passar molts anys amb el de cine Plaza. Per contrasentit, o defensant la tesi del nom de California, pocs anys després de prohibir-se el de Maryland, quasi davant per davant d'aquest local (als baixos del gratacel Urquinaona-Trafalgar) se'n va inaugurar un amb el nom d'Atlanta. Coses de les dictadures!

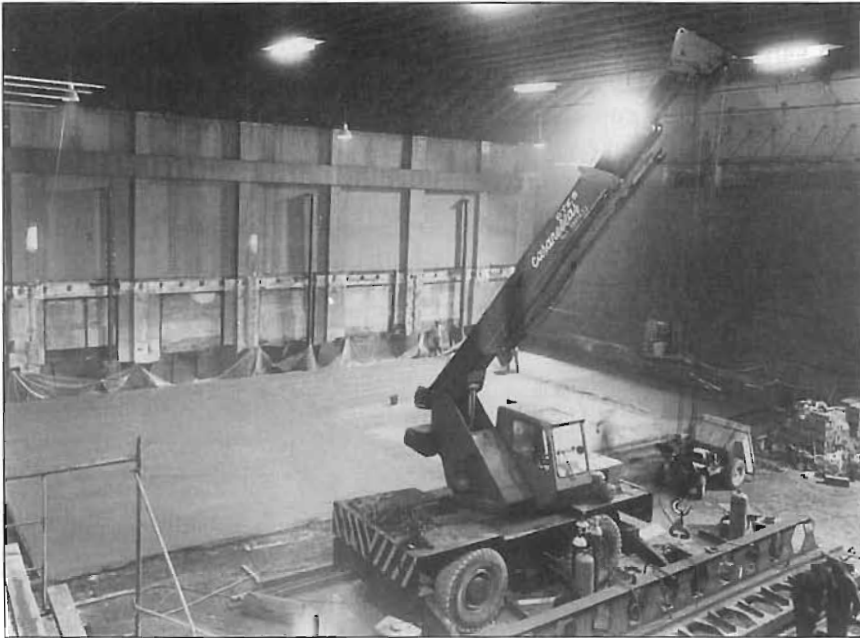
La pel·lícula inaugural del California va ser la cinta de la Fox, dirigida per Henry King, *La cançió de Bernadette*, que narra els fets ocorreguts a Lourdes el febrer de 1858 i l'aparició de la Mare de Déu a Bernadette Soubirous, paper interpretat per Jennifer Jones i amb dos dolents d'antologia: Vincent Price i Gladys Cooper. Tant la pel·lícula, que va

arribar amb molta expectació, com el local no van decebre.⁹

Una pel·lícula igualment molt ben acollida als primers temps va ser l'alemanya de Veit Harlant, protagonitzada per Cristina Soderbaum,¹⁰ *El lago de mis sueños*, presentada com «en colores naturales», que va ser el cant del cigne del cine nazi.

També una de les primeres va ser l'espanyola *Don Quijote de la Mancha*, de Rafael Gil, amb Rafael Rivelles de protagonista. Un veritable esforç, però amb resultats massa acadèmics i un punt freds.¹¹

La façana que ara veiem i que és l'original de l'edifici s'havia recobert de totxanes, era tota llisa i pintada d'un to rosat. Cada setmana es decorava amb cartells fets exprés per anunciar les pel·lícules en projecció. El local, que tenia un ample vestíbul amb bar i unes espaioses vitrines on s'exposava

Interior dels actuals estudis Ideal.

ven els «cuadros» de les cintes en exhibició, ocupava tot l'espai de l'actual botiga de joguines. La sala, no gaire gran, era molt acollidora, les butaques (aquest cop sí que eren butaques) eren còmodes, i no tenia galliner. El salt qualitatiu respecte als altres cines del barri era molt gran. Davant de l'entrada de tots els altres locals hi havia una paradeta on es venien cacauets, tramussos, xufles (seques i remullades), alguns caramels, ametlles, avellanes i, en l'època corresponent, moniatos i castanyes.¹² Al Califòrnia no n'hi havia; el Califòrnia tenia més categoria i, per tant, «igual que els cines de Barcelona», a la mitja part sortia un venedor/a amb una safata petita a la cintura fent la venda ambulante, pregonant de viva veu la mercaderia, sobretot els aleshores novíssims caramels Darlins. Curiosament hi ha qui recorda una jove venedora de veu

molt cridanera i, d'altres, un venedor molt alt i malgirbat. Posem que devien treballar tots dos a hores diferents.

Encara que es deia que els empresaris del Califòrnia eren rivals de les altres empreses ja existents, en realitat eren els mateixos amos del Triunfo, que, paral·lelament al Califòrnia, van bastir el cine Gran Via, de dit carrer prop de Nàpols, en què es projectava el mateix programa local, i que, curiosament igual que el Califòrnia, també havia estat d'Auxilio Social.

El cas és que, passat un temps, i reformats el Triunfo i el Rellis, el Califòrnia, potser per la seva poca capacitat, no era rendible i s'hi feien pel·lícules menys interessants, per la qual cosa va anar perdent l'estima de la gent del barri i va acabar sent un cine on els pares deixaven la canalla perquè no els empipessin a casa (ara els engeguen la tele) i on anaven els

jubilats perquè els feien descompte. Es deia que s'havia tornat a convertir en l'actic Rivoli, que, cal recordar-ho, tenia per malnom can Pixum. Va acabar tancant el gener de 1968, després de 21 anys d'activitat.

Cataluña

Aquest cinema devia el seu nom a la via on estava situat, a l'actual carrer Ciutat de Granada, que és, sense cap dubte, el que més vegades ha canviat de nom al barri.¹³ El rètol esgrafiat a la façana de Cine Teatro Cataluña es va conservar fins fa pocs anys, tot i ser ja un magatzem de ferros.

El local s'havia inaugurat el 1923 i va funcionar fins al 1984. La primera pel·lícula sonora projectada va ser *El precio de un beso*, protagonitzada per José Mojica.¹⁴

El cine era de la mateixa empresa que el Triunfo i el Provencals i hi feien el mateix programa.

La sala era espaiosa, ampla i llarga, i amb un pronunciat desnivell. No tenia llotges ni primer pis; per tant, en comparació dels altres locals on es feia la distinció de preus entre els espectadors «de baix» (platea) i els «de dalt» (general), aquí la diferència consistia en el fet que les primeres files eren més barates (*les files dels cegos*, com en deien) que les posteriors.

La cabina de projecció tenia un ample finestral que donava al carrer i, sobretot a l'estiu, que era obert, es podien sentir amb tota nitidesa els diàlegs i tota la part sonora del film que es projectava. També a l'estiu, des dels graons de la curta escala d'entrada i a través d'una cortina, que a més de curta volejava de tant en tant, més d'un havia pogut seguir la

pel·lícula veient i sentint l'espectacle complet i... econòmic!

El títol de Cine Teatro no era en va, ja que encara que, de teatre, no se'n va fer mai, durant una bona colla d'anys a més de les dues pel·lícules de reglament es feien *varietés*, una espècie de revista en què acostumava a sortir una *vedette* ja granadeta; una parella o un grup de flamenc d'estar per casa; un presentador rapsode grandiloqüent, uns còmics sense gràcia i alguna altra atracció com podia ser un il·lusionista mag o un número més o menys de circ. Tots ells anaven acompanyats per quatre músics desafinats, però, això sí, en directe, res de discos o *playback*. Malgrat les possibles mancances, tots eren llargament aplaudits per un públic senzill que en el cine i en aquell humil espectacle veien un mitjà d'evasió, de fugir de les misèries de cada dia...

Tot i la modèstia d'aquell tipus d'espectacles, eren severament vigilats per la censura de torn, sobretot perquè la *vedette* no es vestís amb uns pams menys de roba dels que estava autoritzada i, molt especialment, perquè el còmic no digués uns acudits més dels que se li havia permès.

No cal dir que la durada del programa era llarguíssima i per això hi havia famílies (no oblidem que encara faltaven uns vint anys per a l'arribada de la televisió) que ja tenien per costum un determinat dia de la setmana destinat a anar al Catalunya, i els membres que podien arribar abans guardaven llocs per als qui ple-gaven més tard.

Afegirem que, encara que això és vàlid per a tots els cines que feien el mateix programa, tant al Poblenou com a Barcelona i entre pobles veïns,

com que les còpies de les pel·lícules eren cares (ja ho hem comentat a l'apartat dels No-Do) i escasses, entre el local que comentem i el Triunfo s'intercanviaven els rotlles de les pel·lícules mitjançant un empleat amb bicicleta. Es donava el cas curiós que alguna vegada els maquinistes s'havien confòs en la numeració de les bobines, per la qual cosa en resultaven uns arguments realment surrealistes, o pel retard del ciclista s'havia hagut d'interrompre la projecció, per més que s'estigués en el moment culminant de l'argument, i esperar l'arribada del rotlle o bobina de torn.

Afegirem que aquest cinema, com el seu soci Triunfo, tenia un altre local amb el mateix nom al centre de la ciutat, al qual ja ens hem referit en parlar del tema del «reestreno preferente y exclusivo», però que mai no hi va haver cap tipus de problema ja que, tal com hem dit, les sales del Poblenou anaven per lliure i, a més, mai no van ser anunciades a les cartelleres de cap dels diaris. Més anarquia impossible!

L'ideal o el Rellis

L'oficialment cine Ideal es coneixia molt més per Rellis. És més, gosaríem dir que eren molts els qui n'ignoraven el

nom oficial. El de Rellis, de *rellisquin*, li venia d'una antiga pista de patins anterior a aquell local, i en què, lògicament, la gent en patinar relliscava. Era al número 196-198 de Wad-Ras (avui Doctor Trueta), als locals dels Estudis Ideal, que a més de conservar el seu nom conserven tota la façana exterior, tant d'aquest carrer com del carrer del Taulat on té les sortides d'emergència.

Aquest local i el Monumental del carrer de Sant Pau de Barcelona, davant de la caserna de la Guàrdia Civil, avui també desaparegut, eren els més grans de la ciutat. S'ha de tenir en compte que no existien ni

Façana de l'antic cinema Triunfo.

Cantonada del cinema Triunfo, situat a la confluència de la Rambla del Poblenou i Pere IV.

l'Urgel ni el Palacio Balañá i que el Coliseum era considerat teatre.¹⁵ Pertanyia a la mateixa empresa que L'Aliança i, en principi, només programava els dijous, els dissabtes i els diumenges.

La gent primmirada del barri no hi acostumava a anar, ja que tenia fama de ser el cine on anaven els barraquistes de la Marbella i del Somorrostro. Durant una bona època, com en el Cataluña, i amb franca rivalitat amb aquest local, s'hi feia, a més de les dues pel·lícules, sessió de *varietés*. El cronista recorda una viva discussió entre col·legials sobre les possibilitats

que uns còmics que s'anunciaven com a Stan Laurel i Oliver Hardy, tan populars aleshores, fossin els autèntics o simplement es tractés d'uns imitadors. El candor de la canalla (com a mínim la d'aquell temps) és, o era, tan gran que n'hi havia que afirmaven amb rotunditat que, sens dubte, eren «el gordo i el flaco» veritables.

El local va passar a programar tota la setmana, es van acabar les *varietés*, van anar desapareixent les barraques i el Rellis es va anar assemblant en tot a la resta de cines del barri.

Una altra anècdota, viscuda pel cronista i també d'incendis, és que un dilluns festiu,

sembla ser que el de la Segona Pasqua, es projectava la primera de les pel·lícules de l'agent 007, o sia, *James Bond 007 contra el Doctor No*. En l'escena de la platja, en què sorgeix una Ursula Andress fins en aquell moment desconeguda, i que després d'aquesta escena i d'aquesta pel·lícula ja la va conèixer tothom, es va sentir un estrany rumor, crits i un esperament tal que el que escriu, situat bastant endarrere, va veure clar que, per més que l'actriu estava per fer-se mirar i per provocar més d'un comentari, el que passava no era atribuïble a ella, molt més si tenim en

compte que els que cridaven i s'esveaven no miraven a la pantalla sinó cap al sostre.

Els de mitja sala van començar a sortir. Va ser aleshores quan es va sentir la paraula clau: *foc*. Potser per l'experiència viscuda de petit a L'Aliança, que va quedar en no res, o potser perquè ell no veia ni foc ni fum per enlloc, el cronista es va assegurar al respatllet del seient (dir una butaca seria massa) i va deixar que fugissin espordits tant els que tenia asseguts a la dreta com a l'esquerra. Després, filosòficament, amb una tranquil·litat que encara li sembla inusual, va emprendre la sortida. Allí, allí sí que hi havia el gran espectacle: sabates, sabatilles i sandàlies per tot arreu que la gent havia perdut, llançat o el que fos, en la caòtica sortida. I allí es va assabentar de la causa de l'alarma. Del gran ventilador o extractor, situat al sostre al bell mig de la sala, s'havien produït unes espurnes, unes guspines que, sense arribar a prendre foc, havien provocat l'alarma en el personal.

Aquell cop la sessió no es va reprendre. L'empresa, però, va tenir la gentilesa, durant la resta de la setmana, de deixar entrar de franc a tots els que van dir que havien estat espectadors de la frustrada sessió. I és de suposar que els propietaris del calçat abandonat també devien anar a recollir-lo. Així és que qui això escriu, el divendres següent, i aquell dia sense tornar a pagar, va poder veure l'escena de l'Ursula, completa del tot. Bé, aquella i d'altres...!

Més endavant hi va haver una reforma a fons. Es van posar autèntiques butaques fixes al terra, el dia del conat d'incendi encara no ho eren, i

la gent del barri es va fer seu del tot el Rellis, que ara algun «finolis» ja en començava a dir Ideal.

Va ser l'últim cine del barri que va tancar i un espera que un dia o altre torni a obrir, encara que sigui reconvertit en tres o quatre minicines Ideal. La seva vida va durar 67 anys i només per un no va arribar als 68 del Triunfo.

Provencals

Primerament estava situat al carrer de Provencals, d'on lògicament li ve el nom, al costat de la Parròquia del Sagrat Cor, i d'allí va passar al carrer de Pere IV o carretera de Mataró, 395, quasi al xamfrà amb Selva de Mar.

Com que estava en ple centre del «barri del tomàquet», tenia força vida.

Programava en principi només els dijous, els dissabtes i els diumenges, i les pel·lícules, com ja s'ha dit, eren les mateixes del Triunfo i del Catalunya, la qual cosa fa que la figura de l'home de la bicicleta amb la motxilla portant els rotlles de les cintes d'un lloc a l'altre, al llarg del carrer de Pere IV, sigui una imatge que molts dels poblenovins que ronden o superen la quarantena recorden perfectament.

La vida del Provencals, tenint en compte els dos locals, es va estendre de l'any 1933 al 1966.

La ressenya del Provencals és breu, però és que el cronista no havia posat mai els peus en aquesta sala.

Triunfo

Aquest era el nom oficial del cine, deutor de la Rambla que durant més de cent anys va ser oficialment el

Paseo del Triunfo. Tenia l'entrada per la carretera de Mataró o carrer de Pere IV, 202, on ara hi ha la Caixa Laietana, però tota la façana lateral dreta, fins al passatge de Pere Ripoll, donava a la Rambla.

Hem parlat del nom oficial, però no del renom amb què tothom el coneixia: la Barraca, i fins i tot la Barraqueta. Aquest nom, com és de suporar, era usat molt carinyosament, ja que aquest local va ser el primer cinema del barri, inaugurat el 1914.

Per a la seva construcció s'havien aprofitat unes naus ja fetes que eren realment uns barracots amb façana, tant a la Rambla com al passatge, completament irregular, amb entrades i sortides que donaven ocasió que més d'un (segur que tots els culpables eren homes) els fessin servir d'urinaris. Tant és així que en plena època de talls de corrent per les restriccions elèctriques, algun poeta de via estreta va fer la quarteta següent:

*Si ets bon barceloní
i vols corrent a casa,
en comptes de pixar aquí,
vés a pixar a Camarasa.*

No creiem que fessin gaire cas del vat ocasional ja que les restriccions van seguir encara força anys, per més que el No-Do mostrés el Capitán Granota (Franco) de pantà en pantà. El de Camarasa devia continuar estant mig sec!

El Triunfo, com ja s'ha comentat en parlar d'altres cines, primerament feia dos programes diferents per setmana: de dilluns a dimecres i de dijous a diumenge. Després passà a fer-ne un de sol durant tota la setmana, a més dels matinals els diumenges.

Però sembla que, si no ho recorda malament el cronista, aquests esque mes es van trencar amb una pel·lícula insòlita. Aquesta pel·lícula, la segona que el cronista anava a veure a la seva vida i la primera que veia al barri, no era altra que el primer llargmetratge de Walt Disney: *Blancaneu i els set nans del bosc*. No cal dir que estava doblada al castellà, un castellà sud-americà. Doncs bé, per a aquesta pel·lícula es van col·locar a l'entrada del local unes figures planes de fusta, enormes, de la Blancaneu i els seus amics els nans, els quals, per l'efecte de la mida, la d'una persona normal, ja deixaven de ser nans. És clar que en aquest cas la princesa del conte esdevenia una geganta. Sembla del tot cert que es va projectar més d'una setmana.

Per més que la productora Disney presentés molts altres llargmetratges de dibuixos animats, cap no va aconseguir l'impacte de la *Blancaneu*.¹⁶

El Triunfo, que tenia un vestíbul i les últimes files de no gaire amplada, feia un queixal a l'esquerra on el local s'ampliava molt. Hi havia en aquest punt una fila de butaques, o bancs amb respall, molt sol·licitades per parelles amb ganes de mostrar-se el seu recíproc enamorament. Encara que això no era exclusiu del Triunfo, cada local tenia els seus raconets, sobretot a general, on les parelles es podien expandir una mica. En alguns casos, per fer menys del que fan actualment en ple carrer.

Seguim. Tot això va canviar quan es va formar, l'any 1950, el grup de cinemes Triunfo i es va tirar a terra la «barraca» per bastir un nou local amb tots els ets i uts. Van desaparèixer les façanes irregulars i els urinaris

Als darrers anys de la seva existència, el Triunfo s'especialitzà en pel·lícules de sèrie B.

exterior, i es van fer unes sortides d'emergència o de fi de sessió a la Rambla, que també eren aprofitades a l'estiu per airejar el local. Es van instal·lar unes autèntiques butaques i, per decorar la pantalla, cal recordar que era abans de tots els *scopes* i d'altres sistemes de projecció de format ample, es va emmarcar el quadrat amb unes enormes roses de guix que, tot són gustos!, uns trobaven que eren maquiíssimes i, uns altres, una autèntica *horterada*. Però els primers no van tenir temps de gaudir-ne gaire ja que la introducció de les

na. Un dels èxits més sonats del Windsor va ser l'estrena de *Lo que el viento se llevó*.

El Triunfo va ser el penúltim cine del barri que va tancar i l'últim dia de projecció fou el 28 de gener de 1982.

L'Arxiu Històric del Poblenou en conserva la fotografia de la façana amb l'anunci de les últimes pel·lícules projectades.

Aquest local, com el seu germà Cataluña, tenia un doble a Barcelona, tocant a l'Arc de Triomf. D'aquí ve la duplicitat del nom. A més del nom

pantalles panoràmiques i la prompta aparició d'aquest sistema del Triunfo les van fer desaparèixer ràpidament.

Tota aquella metamorfosi va fer que els poblenovins, sempre amants de posar sobrenom a les coses, comencessin a dir-ne el Windsor-Barraca, imitant el nom de Windsor-Palace, el flamant cine d'estrena de la Diagonal-Via Augusta, recentment inaugurat. Un magnífic local de nova planta pensat en principi per a teatre, però mai no se n'hi va fer. Només alguns concerts, un d'ells de José Iturbi, el músic valencià que tantes pel·lícules va fer per a la Metro americana-

oficial, en podria tenir també el renom, ja que era un autèntic barracot i aquest va finir sense haver-se reformat mai.

El Triunfo va ser la fàbrica de somnis dels poblenovins durant 68 anys, però tots els somnis, dissortadament, acabaven esvanint-se.

Altres locals

Quan ja crèiem tenir enllestida la llista de locals cinematogràfics, ens adonem que n'han existit d'altres, encara que siguin dels que en podríem dir dominicals, ja que les seves projeccions eren de sessió única els diumenges a la tarda. Ens referim als locals parroquials. Un dels de més llarga tradició va ser la Parròquia de Sant Francesc d'Assís, que tenia el seu local on ara hi ha l'escola Voramar.

La Parròquia de Sant Bernat feia les seves projeccions al minilocal que tenia a la Rambla-Taulat, ara anexionat pel Garatge Can Furró.

El Centre Catequístic de Santa Maria estava instal·lat en un ampli local del primer pis del carrer de Llull, on ara hi ha l'edifici del Banc Central Hispamer i que temps enrere havia estat de la Falange. Durant uns deu anys (1955-1965), s'hi van fer sessions de cine que gaudiren d'una gran assistència de joves espectadors, als quals anaven més directament dirigides. De vegades s'intercanviaven la pel·lícula amb la Parròquia del Sagrat Cor, que també tenia la seva saleta.

Les característiques d'aquestes sales eren les següents: es projectaven pel·lícules de 16 mm; el programa solia constar d'una sola pel·lícula i d'un complement, i l'entrada era simbòlica o del tot gratuïta.

Cartell del darrer programa de cinema de la sala Triunfo.

Encara hi havia una altra sala, la del Centre Moral, però aquesta s'assemblava més als cines «de veritat», ja que les projeccions eren en màquines professionals de 35 mm, el programa doble i, encara que el preu fos reduït, s'havia de pagar l'entrada. Les projeccions eren quinzenals, ja que s'alternaven amb les representacions de teatre de la casa.¹⁷

Els cinemes de la Verneda

Encara que no fossin pròpiament del barri, volem fer constar dues sales veïnes. En poblar-se la Verneda, sobretot pel carrer de Guipúscoa, es

van obrir dues sales (una era en aquest carrer, quasi tocant a Bac de Roda, on ara hi ha un bingo amb el nom de Levante) que feien el mateix programa del Triunfo, ja que era de la mateixa empresa. Com que molts dels habitants del nou barri eren antics habitants del Poblenou,¹⁸ els semblava que continuaven amb la seva Barraqueta.

L'altre cine portava precisament el nom de Verneda i era al mateix carrer de Guipúscoa, xamfrà Cantàbria.

Pràcticament van néixer i morir paral·lelament, i la mort, com tots, va ser de *televisionitis*.

Epíleg

Des que es va tancar, l'any 1984, el Rellis,

portem onze anys sense cines al barri. Ens havien dit que en farien a la Vila Olímpica, però no ha estat així. En canvi, ara en tenim de nous: els cines de l'espai Glòries que, tot i estar lluny, és allò que diuen que val més això que res. Però nosaltres seguim somiant, ja s'ha dit que somiar no paga impostos, que un dia no gaire llunyà els ara estudis Ideal es converteixin en els multicines Ideal.

Tant de bo fos ara mateix.

Nicasi Camps i Pinós

Notes

1. MUNSO CABUS, J. *Els cines de Barcelona*. Barcelona: Editorial Proa, 1995.

2. Aquests noms van ser castellanitzats com a Capitolio i Metròpolis. Amb tot, el primer tothom el coneixia popularment com a «can Pistoles» per la seva quasi exclusiva dedicació a les pel·lícules de l'Oest, policíiques o de terror. Curiosament, com a cas insòlit entre els cines d'estrena, aquestes sales feien programa doble, i les dues cintes eren inèdites.

3. L'estraperlo era tot el que es comprava sense la cartilla de racionament i a preus molt més elevats, cosa que, en teoria, era vigilat i perseguit, encara que tot això mereixeria un estudi molt més extens que s'escapa de l'àmbit d'aquest treball.

4. El cronista recorda el cas concret d'una família (matrimoni amb tres fills), que, en un divendres «Femina», amb la projecció de la fulletinesca pel·lícula italiana *La enterrada en vida*, es va passar des que van obrir el cine fins que el van tancar. Aquest fet es va reflectir en el monòleg «Les dones del cànem», inclòs a la revista musical *Històries del Poble Nou* estrenada al Centre Moral l'abril del 1980.

5. Per filmar les escenes en què intervenien els dos personatges, feia de doble d'aquesta actriu la principiant en aquell temps, el 1942, Elena Salvador, que després es va fer molt popular al cine per la pel·lícula de Ladislao Vajda *Ronda Española*, un cant als feixistes *Coros y Danzas de la Sección Femenina*, i, en teatre, per l'obra de Buero Vallejo *Madrugada*, representada a Barcelona al teatre Comèdia. El famós uròleg Dr. Puigvert se'n va enamorar i es va casar amb ella, la qual amb el matrimoni va concloure la seva vida artística.

6. El mateix cas havia passat uns anys abans amb la pel·lícula de Fernández Ardavín *El doncel de la reina*, interpretada per Mari Carrillo i per Carlos Muñoz, l'actor del cine espanyol que més vegades es va morir a la pantalla. Uns anys més tard, es faria famós com a marit de la Julita Martínez en la sèrie de televisió *La casa de los Martínez*.

7. El personatge, com que l'afusellaven, era interpretat, lògicament, pel ja esmentat Carlos Muñoz.

8. Falange Española Tradicionalista y de las Juntas Ofensivas Nacionales Sindicalistas (!).

9. De l'enorme popularitat amb què va arribar al barri, en pot donar idea el fet que a la Festa Major el carrer de l'Amistat es va guarnir, molt espectacularment, d'acord amb aquest tema. Encara que, tot i que ara pugui semblar mentida, hi va haver un petit reduït carca que hi va trobar molt a dir pel fet d'utilitzar un tema religiós en un carrer on es feia ball. I la fama de la pel·lícula tenia la seva base. En el repartiment dels Oscar de l'any 1943, va ser la més premiada, amb quatre Oscar, entre ells el de la millor actriu per a Jennifer Jones, que va ser la més jove (24 anys) en aconseguir aquest premi. Havia obtingut nou nominacions, entre les quals hi havia la del millor director i la de la millor pel·lícula (que finalment li va arrabassar l'avui mítica *Casablanca*).

A tot això es podia afegir el *morbo* de saber que la protagonista, després d'haver interpretat una santa, l'any següent havia filmat el paper d'una voluptuosa mestissa (paper pel qual també va ser nominada a l'Oscar de l'any) en la pel·lícula de King Vidor *Duelo al sol*, film que «gràcies» a la censura va trigar molt a arribar a l'Estat espanyol.

10. El cronista cita els cognoms de memòria i dubta de si realment s'escriuen així.

11. A més, en altres papers hi sortia el bo i millor del cine de l'època (1947): Juan Calvo (Sancho), Sarita Montiel, Fernando Rey, José Mª Seoane, Nani Fernández, Julia Caba Alba, etc.

12. Sortosament encara no s'havien «descobert» les pipes i els xiclets eren pocs, cars i considerats una curiositat. Tampoc, sortosament, no hi havia les odioses *palomitas* de tots els multicines.

13. A part de Catalunya, s'ha dit: San Quintín, Martí Vilanova, Pablo Iglesias,

Durruti, altre cop San Quintín, Granada i actualment Ciutat de Granada.

14. Dada aportada per J. Munsó Cabús. Nosaltres afegirem que aquest actor cantant mexicà va triomfar plenament en el cine de Hollywood, però que va fracassar estrepitosament en presentar-se al Liceu barceloní. En morir la seva mare, va ingressar als franciscans i alguns anys després (1953), sent monjo, va fer una pel·lícula a Espanya, sense treure's l'hàbit, dirigida per Rafael J. Salvia: *El pórtico de la Gloria*.

15. Encara que es deia que els dos cinemes esmentats eren fets amb els mateixos plànols, J. Munsó Cabús en l'obra citada ens parla de diferents arquitectes i diu que la xifra de butaques de l'Ideal es va arribar a censar en més de 2.600.

16. Una altra pel·lícula de Walt Disney que va tenir molt èxit i que, com el cas de *La canción de Bernadette*, va originar que durant la Festa Major s'engalanés un carrer amb aquest tema (en aquest cas, el passatge Cantí), va ser *Pinocho*, però ni de bon tros va presentar la commoció de la *Blancaneu*.

17. D'altra banda, hi havia les abundoses sessions de cinefòrum o cineclub, que mereixerien tot un capítol a part.

18. Un exemple, i no és l'únic: els quatre blocs de quinze pisos de la Cooperativa Montseny, que representen prop de 500 habitatges, són ocupats bàsicament per gent provinent del Poble Nou.

Notes

1. MUNSO CABUS, J. *Els cines de Barcelona*. Barcelona: Editorial Proa, 1995.

2. Aquests noms van ser castellanitzats com a Capitolio i Metròpolis. Amb tot, el primer tothom el coneixia popularment com a «can Pistoles» per la seva quasi exclusiva dedicació a les pel·lícules de l'Oest, policiaques o de terror. Curiosament, com a cas insòlit entre els cines d'estrena, aquestes sales feien programa doble, i les dues cintes eren inèdites.

3. L'estraperlo era tot el que es comprava sense la cartilla de racionament i a preus molt més elevats, cosa que, en teoria, era vigilat i perseguit, encara que tot això mereixeria un estudi molt més extens que s'escapa de l'àmbit d'aquest treball.

4. El cronista recorda el cas concret d'una família (matrimoni amb tres fills), que, en un divendres «Fèmina», amb la projecció de la fulletinesca pel·lícula italiana *La enterrada en vida*, es va passar des que van obrir el cine fins que el van tancar. Aquest fet es va reflectir en el monòleg «Les dones del cànem», inclòs a la revista musical *Històries del Poblenou* estrenada al Centre Moral l'abril del 1980.

5. Per filmar les escenes en què intervenien els dos personatges, feia de doble d'aquesta actriu la principiant en aquell temps, el 1942, Elena Salvador, que després es va fer molt popular al cine per la pel·lícula de Ladislao Vajda *Ronda Española*, un cant als feixistes *Coros y Danzas de la Sección Femenina*, i, en teatre, per l'obra de Buero Vallejo *Madrugada*, representada a Barcelona al teatre Comèdia. El famós uròleg Dr. Puigvert se'n va enamorar i es va casar amb ella, la qual amb el matrimoni va concloure la seva vida artística.

6. El mateix cas havia passat uns anys abans amb la pel·lícula de Fernández Ardavín *El doncel de la reina*, interpretada per Mari Carrillo i per Carlos Muñoz, l'actor del cine espanyol que més vegades es va morir a la pantalla. Uns anys més tard, es faria famós com a marit de la Julita Martínez en la sèrie de televisió *La casa de los Martínez*.

7. El personatge, com que l'afusellaven, era interpretat, lògicament, pel ja esmentat Carlos Muñoz.

8. Falange Española Tradicionalista y de las Juntas Ofensivas Nacionales Sindicalistas (!).

9. De l'enorme popularitat amb què va arribar al barri, en pot donar idea el fet que a la Festa Major el carrer de l'Amistat es va guarnir, molt espectacularment, d'acord amb aquest tema. Encara que, tot i que ara pugui semblar mentida, hi va haver un petit reduït carca que hi va trobar molt a dir pel fet d'utilitzar un tema religiós en un carrer on es feia ball. I la fama de la pel·lícula tenia la seva base. En el repartiment dels Oscar de l'any 1943, va ser la més premiada, amb quatre Oscar, entre ells el de la millor actriu per a Jennifer Jones, que va ser la més jove (24 anys) en aconseguir aquest premi. Havia obtingut nou nominacions, entre les quals hi havia la del millor director i la de la millor pel·lícula (que finalment li va arrabassar l'avui mítica *Casablanca*).

A tot això es podia afegir el *morbo* de saber que la protagonista, després d'haver interpretat una santa, l'any següent havia filmat el paper d'una voluptuosa mestissa (paper pel qual també va ser nominada a l'Oscar de l'any) en la pel·lícula de King Vidor *Duelo al sol*, film que «gràcies» a la censura va trigar molt a arribar a l'Estat espanyol.

10. El cronista cita els cognoms de memòria i dubta de si realment s'escriuen així.

11. A més, en altres papers hi sortia el bo i millor del cine de l'època (1947): Juan Calvo (Sancho), Sarita Montiel, Fernando Rey, José Mª Seoane, Nani Fernández, Julia Caba Alba, etc.

12. Sortosament encara no s'havien «descobert» les pipes i els xiclets eren pocs, cars i considerats una curiositat. Tampoc, sortosament, no hi havia les odioses *palomitas* de tots els multicines.

13. A part de Catalunya, s'ha dit: San Quintín, Martí Vilanova, Pablo Iglesias,

Durruti, altre cop San Quintín, Granada i actualment Ciutat de Granada.

14. Dada aportada per J. Munsó Cabús. Nosaltres afegirem que aquest actor cantant mexicà va triomfar plenament en el cine de Hollywood, però que va fracassar estrepitosament en presentar-se al Liceu barceloní. En morir la seva mare, va ingressar als franciscans i alguns anys després (1953), sent monjo, va fer una pel·lícula a Espanya, sense treure's l'hàbit, dirigida per Rafael J. Salvia: *El pórtico de la Gloria*.

15. Encara que es deia que els dos cinemes esmentats eren fets amb els mateixos plànols, J. Munsó Cabús en l'obra citada ens parla de diferents arquitectes i diu que la xifra de butaques de l'Ideal es va arribar a censar en més de 2.600.

16. Una altra pel·lícula de Walt Disney que va tenir molt èxit i que, com el cas de *La canción de Bernadette*, va originar que durant la Festa Major s'engalanés un carrer amb aquest tema (en aquest cas, el passatge Cantí), va ser *Pinocho*, però ni de bon tros va presentar la commoció de la *Blancaneu*.

17. D'altra banda, hi havia les abundoses sessions de cinefòrum o cineclub, que mereixerien tot un capítol a part.

18. Un exemple, i no és l'únic: els quatre blocs de quinze pisos de la Cooperativa Montseny, que representen prop de 500 habitatges, són ocupats bàsicament per gent provinent del Poblenou.